Masonluğun 1723 Tarihli Temel Yasası'nın 5. Yükümlülüğü Üzerine Bir Değerlendirme

Murat Özgen Ayfer
1980

Masonluk ile ilgili araştırma ve incelemeler yaparken, bu kurumun 1723 tarihli özgün temel yasası üzerinde de uzun uzun durmuştum. Bu yasanın içeriğinin Türkçeye yer yer yanlış çevrilmiş olduğu dikkatimi çekmiş, sonunda hepsini kendim çevirmeye karar vermiştim.

Nitekim bu çeviri çalışması, sonunda **"Anderson'un Kitabı"** adı altında yayımlanmıştı. [Bu çevirinin tamamını 6 bölüm halinde okuma academia.edu sitesinde olanağınız var.] Nitekim bu yazıyı okumadan önce o kitaptaki "Yükümlülükler" bölümünü okumak çok yararlı olur.]

Bu arada beni hayli rahatsız eden bir nokta da 1723 tarihli temel yasanın "Yükümlülükler" bölümündeki 5. maddeydi. Türkiye'deki Masonlukta bu yasanın geçerliğinin kabul edilmiş olduğu görüşü vardı. Buna bir diyeceğim olamazdı ama yükümlülüklerin şu 5. maddesini içime sindiremiyordum.

Kuşkusuz bu maddenin orada yer alışının o tarihteki koşullar uyarınca sağlam bir gerekçesi vardı. Fakat günümüzdeki Masonluk ile hiçbir ilgisi olmayan, sadece genelde Operatif Masonluk olarak anılan 17. yüzyıl ve öncesi Avrupa yapıcılık mesleği ve zanaatı için bir anlam taşıyabilen bu madde şimdi ne işe yarardı? Bu yasa değiştirilemeyeceğine göre, 5. maddeye mutlaka günümüzün gereksinme ve anlayışı ile bağdaşan bir yorum getirmek gerekliydi. Madem bugüne kadar hiç kimse bu işe girişmemişti; ben yapardım. Yaptım da… Nitekim beğenilmiş olsa gerek ki, -zaten bireysel bir yorumdu ve kurum için bağlayıcı değildi- Mason Dergisi'nin 1981 yılında çıkan 38-39. sayısında yayımlanmıştı. Bunu buraya ufak tefek bazı düzeltmelerle aktarıyorum.

Dünyadaki tüm mason kuruluşlarının evrensel boyuttaki amaçlarının aynı, genel niteliği bakımından çalışma sistemlerinin de aynı olmasına karşın, Masonluk anlayışları arasında farklılıklar vardır. Bu farklılıklar, özellikle 18. yüzyılın ikinci yarısı ile 19. yüzyılın ilk yarısında, Çağdaş Masonluk içinde çok sayıda değişik ritin oluşmasına yol açmıştır.

Yaklaşık 150 yıllık bir zaman dilimi içinde mason ritlerinin toplam sayısının altı yüzü bulmuş olduğu söylenir. Ancak bunlardan büyük çoğunluğu çeşitli nedenlerle varlığını sürdürememiş, bazıları birleştirilmiş, bazıları da yerlerini kendilerinden daha gelişkin ritlere bırakmıştır.

Bünyesinde bu denli çok ritin oluşması, öncelikle Masonluğun kendi özelliğinden ileri gelmektedir. Günümüzde uygulanmakta olan Masonluk, ilkelerinin oluşturulup öğretilerinin düzenlenmesinde dinlerden, çeşitli felsefe akımlarından ve özellikle kendinden önceki ezoterik ekollerden geniş ölçüde yararlanmıştır.

Hiçbir görüş ya da sisteme tek yanlı olarak bağlı kalmayan Masonluk, birçok eski kuruluşun iyi, doğru ve güzel öğelerini kendi insancı ve insanlıkçı amacına uygun bir biçimde bilimsel tutum, akıl ve bilgelikle birleştirmiştir.

Bu toplama ve birleştirme, zamanın ve yerin kendine özgü farklı koşulları uyarınca değişik eğilimler gösterdiğinden, ayrı ayrı ritlerin doğması kaçınılmaz olmuştur. Ancak bu oluşumlarda, masonların bireysel görüş ve anlayışları arasındaki uzlaşmazlığın önemli ölçüdeki etkisi de gözden uzak tutulmamalıdır.

Bu durum, Masonluğun 18. yüzyıl başındaki ilk düzenli örgütlenişi sırasında ilkelerinin açık seçik ve kesinlikle belirli bir biçimde ortaya konmamış bulunduğunu, noksanlarının ve farklı anlamlara çekilebilecek yönlerinin zamanla ve çağın gelişen koşullarına uygun bir biçimde giderilmesi gereksinmesinin duyulduğunu göstermektedir.

Sonradan “spekülatif” olarak da anılmış Masonluğun ilk örgütlenmesi 1717 yılında “operatîf” denilen inşaatçı mason locaları çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Locaların birleşiminden oluşan “Londra Büyük Locası” adlı ilk obediyansın kuruluşu sırasında ortaya konan Spekülatif Masonluk ilkeleri, bundan hemen sonraki yıllarda bir temel yasa biçiminde derlenmiş ve 1723 yılında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Ne var ki o dönemde Spekülatif Masonluk, Operatif Masonluktan bütünüyle ayrılmış değildir. İnşaatçılık mesleğini sürdüren operatif masonlara “özgür masonlar”, fikir çalışmaları yapan spekülatif masonlara da “kabul edilmiş masonlar” denilmesi, 18. yüzyılın sonlarına dek süregitmiştir. Bugün bile birçok mason örgütü, geleneksel olarak “özgür ve kabul edilmiş masonlar” terimini kullanmayı sürdürmektedir.

Masonluğun ilk obediyansı olan Londra Büyük Locası’nın kurulup bir temel yasanın ortaya çıkarılmasına karşı ilk tepki, eski geleneklerine körü körüne bağlı olan operatif masonlardan gelmiştir. Büyük locanın üyeleri arasında operatif masonların da bulunmasına karşılık, başlangıçta bu kuruluşa katılmamış olanlar, büyük locayı kuranları *“kendi eski ve saygın mesleklerinin adını çalmak”* ile suçlamıştır. İşte bu ikilem, sonradan oluşturulan mason ritlerinin dışında, daha başlangıçtan Spekülatif Masonluğun ne olduğu ya da ne olması gerektiği konusunda şöyle özetlenebilecek iki ayrı görüş açısını ortaya çıkarmıştır:

1 - Spekülatif Masonluk yeni bir sistem değildir. Aslında yüzyıllardan beri değişik isimler altında vardır. Bu çağda da daha köklü ve daha güçlü bir kuruluş biçiminde, geleneksel inşaatçılık mesleğinin çöküntüye uğraması üzerine, Operatif Masonluk ile bir araya gelerek örgütlenmiştir. Bu örgütlenişinde tüm ilke ve öğretilerini kendi kökenindeki eski kuruluşlardan almıştır. Operatif Masonluktan ise bir şekil ve kalıp bakımından yararlanmıştır. Özellikle Operatif Masonluğun meslekî araç ve gereçleri, bu arada simgesel anlamlar kazanmıştır. Bunun dışında gerek amaçları gerekse uygulamaları bakımından Operatif Masonluk ile Spekülatif Masonluğun bir ilgisi yoktur.

2 - Spekülatif Masonluk, Operatif Masonluğun, çağın gereklerine uyularak reformdan geçen bir devamıdır. Spekülatif masonlar, operatif masonların amaç ve ilkelerinin mirasçılarıdır. Yüzyıllar boyunca masonlar Tanrı'ya hizmet edebilmek için mabetler inşa etmişlerdir; şimdi bu hizmeti çok daha etkin ve yaygın bir biçimde gönüllerinde sürdüreceklerdir. Özgür masonlarla kabul edilmiş masonların bir araya gelişlerinin nedeni bu yüce ilâhî amaçtır.

Bu iki ayrı görüş açısı nedeniyle Spekülatif Masonluğun özellikle 18. yüzyıl boyunca yer alan gelişimi bir çekişme içinde süregitmiştir.

Bu çekişmeler, Masonluğun Temel Yasası'nın bazı maddeleri üzerindeki uyuşmazlıklar nedeniyle doruğuna ulaşmıştır.

Temel Yasa'da zaman zaman nicelik bakımından küçük fakat nitelik bakımından önemli değişiklikler yapılmıştır. Değişiklik yapılmasa da birbiriyle çelişkili görüşleri benimseyenler Temel Yasa'nın maddelerinin kendi anlayışlarına uyar biçimde yorumlanması üzerinde diretmiştir. Bütün bunların sonunda ortaya Liberal ya da Özgürlükçü Masonluk ile Tutucu ya da Geleneksel Masonluk ayırımı çıkmıştır.

***

Masonluğun özgün Temel Yasası, "Anderson Yönetmeliği" adıyla da anılır.

Bunun bir nedeni, 1723 tarihli ilk ve orijinal yasanın kapsamı oluşturulduktan sonra, kesin metnin kaleme alınması için James Anderson'un görevlendirilmiş olması, diğer nedeni 1738 tarihli ilk değişik baskıda Anderson'un "yazar" olarak kendi adını kullanmasıdır.

Liberal Masonluk ilkelerini benimsemiş olan obediyanslar, 1723 tarihli ilk ve orijinal yasaya bağlı kalmıştır.

Tutucu Masonluk ilkelerini benimsemiş olan obediyanslar ise ya 1738 tarihli ikinci basımdaki değişikliklere uyularak sonradan düzenlenmiş olan yasaları benimser ya da 1723 tarihli yasanın bazı maddelerini kendi inanç ve görüşleri uyarınca değerlendirirler. Hatta buna İngiltere Birleşik Büyük Locası'nın 1815 tarihli temel yasasını da eklemek gerekir.

Konumuz olan 1723 tarihli ilk ve orijinal temel yasa üç ana bölümden oluşur. Bunlardan birincisi Masonluk tarihine, ikincisi masonların yükümlülüklerine, sonuncusu da marş ve şarkılara ayrılmıştır. Bu üç ana bölüm arasında en önemli olanı, "Yükümlülükler" adı altında Masonluğun ilke ve kurallarını içerir.

Yükümlülükler bölümünün kapsadığı konular yedi ayrı başlık altında toplanmıştır. Tanrı ve din konusunu içeren 1. Yükümlülük, üzerinde en çok tartışma yapılmış ve bir türlü genel bir uzlaşma sağlanamamış olanıdır. Buna karşılık üzerinde hemen hiçbir anlaşmazlık çıkmamış bulunan, dolayısıyla da pek önemsenmemiş olanı ise, beşinci sırada yer alanıdır.

Bu yükümlülük, ÇALIŞMA SIRASINDA MESLEĞİN YÖNETİMİ başlığı altında, operatif masonların çalışmalarına ilişkin temel kuralları içermektedir.

Bu açıklamadan sonra şöyle bir sorunun ortaya konması çok doğaldır:

«Temel Yasa'nın 5. Yükümlülüğü Orta Çağ sonrası operatif masonlarının mesleklerini uygulamaları sırasında uymaları gereken bazı kuralları kapsadığına, çağdaş Masonluğun da operatiflikle bir ilgisi kalmadığı ve bütünüyle spekülatif olduğuna göre, bu yükümlülük artık geçerliliğini yitirmemiş midir? Eğer bu yükümlülük geçerliliğini sürdürüyorsa, Spekülatif Masonluktaki işlevi ne olabilir?»

Bu soruyu yanıtlamak için 5. Yükümlülüğün tümünü bir bükün olarak ele almaktansa. içeriğindeki cümlelerin anlamlarını Masonlukta çok önemli bir yeri olan simgecilikten yararlanarak yorumlamak gerekir.

Nitekim bu çalışmada yapacağımız da budur.

***

"Bütün masonlar, tatil günlerinde onurlu olarak yaşayabilmek için iş günlerinde dürüstlükle çalışmalı, ülkenin yasalarına ya da benimsenmiş olan geleneklerine titizlikle uymalıdırlar."

İş günü, bir spekülatif masonun Masonluğun amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik Masonluk ilkeleri doğrultusunda, ritüellerle uyumlu bir biçimde ve Masonluğa girerken vermiş olduğu andının (yeminin) gereği masonik görevlerini yerine getirmek için çalıştığı zamanın tümünü niteler.

Bu zaman, çağdaş Masonluğun uygulamalarında ikiye katlanmıştır. Bu katlanmanın iç bölümü ezoterik, dış bölümü ise egzoterik türdeki çalışmayı gerektirir.

Ezoterik türdeki çalışma, masonun, üyesi olduğu locanın toplantılarına sürekli olarak katılması ve gerek bu toplantılarda gerekse tüm mason topluluğu içinde kendine düşen görevleri içtenlikle yerine getirmesi suretiyle gerçekleştirilir. Masonun egzoterik türde yapacağı çalışma ise, ailesinden başlayarak tüm insanlığı kapsamak üzere toplumların her boyuttaki aşamalarında, Masonluk ilkelerinin benimsenerek yaygınlaşması için elinden gelen tüm çabayı esirgemezlikle göstermesidir.

Bir mason, yaşamının her anını tümüyle çalışmaya bağlamaz; gerek eğlencesine gerekse dinlenmesine de zaman ayırır. Çünkü dinlenmeyen beden ve ruh, çalışmak için gerekli olan güç ve enerjiyi sağlamakta yetersiz kalır. Tatil günü, simgesel olarak, bu eğlence ve dinlence zamanının tümünü niteler. Çalışma zamanında görevlerini yerine getirmiş olduğuna içtenlikle inanan mason, dinlenme zamanında bunun huzur ve mutluluğunu taşır.

Ülkenin yasalarına ya da benimsenmiş olan geleneklere uyulması gereği çoğu kez yanlış değerlendirilmiştir. Gerçi masonlar yaşadıkları ülkenin yasalarına bağlı, geleneklerine saygılıdır ama bu yükümlülüğün bu cümlesindeki uyum konusu yalnızca çalışma zamanının düzenlenmesi ile ilgilidir. Masonlar dışa dönük çalışmalarında yılın ya da haftanın herhangi bir günüyle, günün de herhangi bir saatiyle bağımlı değildir. Ancak bu çalışmalarında gerek kendilerinin gerekse başkalarının geçimlerini sağlamak için sürdürdükleri işlerini, ayrıca aile içi sorumluluklarını da etkilememeye özen göstermelidirler.

Masonlukta içe dönük çalışmaların başında gelen loca toplantılarının düzenlenmesinde ise, ülkenin yasal ya da benimsenmiş tatil günlerinde çalışmamaya, toplantı saatlerini de olağan iş ve dinlenme saatlerinin dışında kalacak biçimde ayarlamaya dikkat etmelidirler.

***

“Kalfaların en tecrübelisi üstadın ya da patronun nazırı olarak görevlendirilmeli, yanında çalışanların hepsi onu Üstat diyerek anmalıdır.”

Çağdaş Masonlukta bir masonun nazırı olacağı üstat, Üstad-ı Muhterem ya da Saygıdeğer Üstat olarak anılan görevlidir. Patron ise tüm insanlık toplumudur.

Bir nazır, loca toplantılarında Üstad-ı Muhterem ya da Saygıdeğer Üstadın yardımcısıdır; tüm yönetimsel konularda onun işlerine yardım edeceği gibi, gereğinde locayı yönetecek ve ileride onun şu andaki görevini de yüklenmeye hazırlanacaktır.

Öte yandan bir nazır, ideal İnsanlık Mabedi’nin oluşturulmasına çalışan diğer masonlara yol gösterecek, örnek olacak, onların yetiştirilmelerinde en önemli görev payını yüklenecektir. Bunun için de nazırlık görevine en bilgili, en yetenekli en çalışkan ve en üstün nitelikleri olan masonun getirilmesi gereklidir. Bir nazırın yanında çalışanlar ise, o nazırın yönettiği sütunu süsleyen masonlardır.

Spekülatif Masonluğun günümüzde de geçerli olan bu ilk temel yasası 1723 yılında yayımlandığında, üstatlık aşaması ayrı bir derece niteliğinde olmayıp yalnızca loca başkanının unvanı olduğundan, nazırların kalfalar arasından seçilmesi öngörülürdü. Çağdaş Masonlukta o dönemin anlamındaki bir kalfa, üstat derecesinde yılların deneyimini ve bilgi birikimini kazanarak yetkinleşmeye yönelmiş bir masondur.

***

“Sanatçılar yersiz sözlerden kaçınmalı, birbirlerine karşı hoşa gitmeyen takma adlar kullanmayarak kardeş ya da dost olarak anmalı, gerek locada gerekse loca dışında her zaman nazik davranmalıdırlar.”

Masonluğun bu temel yasasının ilk yükümlülüğünde Masonluk mesleği ULU SANAT olarak nitelendirilmiştir. Masonlar da bu ulu sanatın öğrencileri ve uygulayıcılarıdır. Spekülatif Masonlukta ulu sanat, “İdeal İnsanlık Mabedi” simgesel terimi altında toplanan ve tüm insanların barış, gönenç ve mutluluk içinde kardeşçe yaşayacakları evrensel boyuttaki bir ortamın gerçekleştirilmesi için çalışmaktır.

Bu çalışmanın ilk aşaması da HAMTAŞIN YONTULMASI yani bireyin bilgili, erdemli ve her bakımdan üstün nitelikli bir kişi olarak yetkinliğe doğru ilerlemesi için çaba göstermektir.

Hamtaşın yontulması kolay bir iş değildir. Olumlu ve uyumlu bir biçimde yontulabilmesi için bilgi gereklidir; görgü gereklidir; dikkat ve özen gereklidir; buyrultu gücü gereklidir; sabır gereklidir; güzellikler yaratacak bir estetik yeteneği gereklidir. Bütün bu gereklilikleri değerlendirerek yapılan çalışma sanattır.

***

"**Üstat**, **kendi yetkilerinin bilincine varmış olarak patronun işlerini en uygun biçimde yüklenerek yönetmeli, malzemeyi bütünüyle kendi malıymış gibi koruyarak kullanmalı, hiçbir kardeşe ya da çırağa yaraşır olduğu düzeyin üstünde ücret ödememelidir."**

Bir locanın üstad-ı muhterem ya da saygıdeğer üstat olarak anılan yöneticisinin çok geniş yetkileri vardır. Öylesine ki, onun tutumu, locada Masonluğun amaçlarına uygun bir çalışma ve gelişmeyi büyük ölçüde etkiler. Bu nedenle bir üstad-ı muhterem/saygıdeğer üstat, bir yandan locanın yönetilmesi görevini yüklenirken, diğer yandan kendi bireysel istek ve tutkularını bütünlüğüyle yenmiş olarak, locasını en olumlu ve en uyumlu çalışmalara yöneltecek hazırlıkları yapmalı ve tasarılarını bilgelikle uygulamalıdır.

Spekülatif Masonlukta malzeme, bilim ve akıl verileri ile Masonluğun özgürlük, eşitlik, kardeşlik, dayanışma, tolerans, sevgi, adalet, doğruluk, içtenlik, disiplin gibi ilkeleridir. Üstad-ı Muhterem/Saygıdeğer Üstat bu malzemeyi, her öğesiyle gerçekten sahiplenerek, yerinde ve zamanında, en uyumlu biçimde ve ölçüler içinde uygulamalıdır.

Ücret, günümüzde bir masonun, yaptığı çalışma ve gösterdiği özverinin karşılığı olarak edindiği bilgi ve görgü, kazandığı olumlu erdemlerdir. Tüm bunları doğrudan Üstad-ı Muhterem/Saygıdeğer Üstat vermez ama hepsi onun bir mason locasının tüzel kişiliğini temsil eden makamında toplanır. Elbette üstat derecesindeki bir masonun kazançları kalfa derecesindeki bir masondan, kalfa derecesindeki bir masonun kazançları da çırak derecesindeki bir masondan daha çok olacaktır.

Her derecenin kendi içinde masonlara verilecek bilgi ve kazandırılacak görgü bakımından, eşitlik ilkesinin cayılamaz gereği olarak bireyler arasında bir ayrıcalık güdülmeyecektir; ancak bu, aynı derecedeki hatta aynı gün Masonluğa girmiş ya da birlikte dereceleri yükseltilmiş iki masondan birinin diğerinden ileri gidemeyeceği ya da geri kalamayacağı demek değildir.

Diğer kardeşleriyle birlikte ilerleyip yükselmek ve diğer kardeşlerinden geri kalmamak, her masonun kendi elindedir.

Çok çalışan daha çok, az çalışan daha az kazanacaktır.

***

“Gerek üstat gerekse masonlar, ücretlerini adalete uygun olarak almış olacakları için, patrona gönülden bağlı olmalıdırlar; işlerini ister götürü alsın isterse gündelikle çalışsınlar, onu dürüstlükle bitirmeli, gündelikle alınması alışılagelmiş olan bir işi götürü imiş gibi sürdürmemelidirler.»

Gündelikle alınan bir iş, çalışmaya belli bir zamanda başlayıp belli bir zamanda bitirilerek yürütülen ve işin tümünün boyutu ne olursa olsun birim zaman çalışması karşılığında ücret alınan iştir. Spekülatif Masonlukta bu tür çalışmanın simgelediği uygulama, belli gün ve saatlerde yapılan ve genellikle belirli bir süre alan loca toplantılarıdır.

Götürü olarak alınan bir iş ise, zaman ile bağımlı olmayan ve yapılıp bitirildiği oranda ücreti alınan bir iştir. Spekülatif Masonlukta bu tür çalışmanın simgelediği uygulama, masonların loca toplantıları dışında yüklendikleri görevler (örneğin, bir mason adayının soruşturma işleminin yapılması) ve toplumları içinde egzoterik biçimde yürütecekleri çalışmalardır.

Bir masonun “mason” kalabilmesi için en önemli gerekliliklerden biri bireysel olarak masonik düzenini sürdürmesidir. Masonik düzenin bireysel boyuttaki korunmasının başta gelen koşullarından biri de loca oturumlarına aksatmadan katılmak ve bu oturumlarda yüklenilen görevleri yerine getirmektir. Bir mason, oturumlara katılmayı kendi dileğine göre gelişigüzel bir biçimde yürütmemeli, bu oturumlardaki tutum ve davranışlarını ise gene kendi o andaki duygu ve isteğine göre değil masonik geleneklere ve ritüellere göre ayarlamalıdır.

Masonluğun evrensel amaçlarını içtenlikle benimseyerek çalışan bir mason, -her ne kadar yaptığı çalışmanın karşılığında kendisi için bir çıkar ya da ödül beklemeyecekse de- insanlığa sağladığı yarar oranında kazançlı çıkacaktır.

***

“Bir kardeşin gelişme göstermesi durumunda hiç kimse onun yerini almaya kalkışmamalı, işini bitirebilecek güçte ise kimse onu işinden ayırmamalıdır. Çünkü işe başlayanın tasarı ve düşünceleri tam olarak bilinmedikçe, başka birisi o işi patrona en üstün yararı sağlayacak biçimde tamamlayamaz.”

Spekülatif Masonlukta bu uygulama, herhangi bir görevi yüklenmek üzere aday olan ya da aday olacak bir masonun tutumu ile ilgilidir. Aday olduğu göreve seçilmemiş olan bir mason, kendisinin bu görevi seçilmiş olan kardeşinden daha iyi ve daha güzel bir biçimde yerine getirebileceği kanısında olsa ya da seçilmiş olan görevlinin birtakım yetersizlikleri ve yanılgıları bulunsa bile; onu bu görevinden uzaklaştırmaya kalkışmamalı, aksine onun görevini daha iyi ve daha güzel bir biçimde yerine getirebilmesi için katkıda bulunmaya çalışmalıdır. Böyle bir göreve ilk kez aday olacak mason da, görevi sürdürmekte olan kardeşine karşı aynı tutumu benimsemelidir.

***

“Bir kalfa üstadın yönetiminde nazırlık görevi aldığı zaman, gerek üstadına gerekse diğer kardeşlerine olan bağlılığını sürdürmeli, işi özenle gözetim altında tutmalı, üstadın bulunmadığı zamanda patronun yararını gözetmeli, tüm kardeşler de ona uyarak sözünü dinlemelidir.”

Bu cümlenin Spekülatif Masonluktaki önemi, bir yandan alçak gönüllülükle sürdürülen görev duygusunu, diğer yandan da ahenkli bir çalışma için gerekli olan disiplin anlayışını vurgulamasıdır. Şöyle ki, nazırlık görevini yüklenen bir mason böyle bir göreve getirilmiş olmasından ötürü kibirlenmemeli ve kendisini diğer kardeşlerinden üstün görmemelidir. Locada nazır olan bir mason, bu görevde bulunduğu sürece daha büyük sorumluluklar yüklenmekte olduğunu bilmelidir. Öylesine ki, yürüteceği her çalışmanın insanlığın yararına olmasına özen göstermelidir. Bir locanın üyesi olan tüm masonlar da nazır olarak seçilmiş kardeşe uymakta ve onun gerek kişiliğine gerekse otoritesine saygı göstermekte kusur etmemelidir.

***

«Tüm masonlar ücretlerini yakınmadan ve tartışma çıkarmadan kıvanç göstererek almalı, iş tamamlanmadığı sürece üstadı bırakıp girmemelidirler.”

Günümüzde, bir locada çalışmaların programlanması ve düzenlenmesi bakımından üstad-ı muhterem ya da saygıdeğer üstat olarak anılan masonun yetkisi kesindir.

Loca oturumlarında hangi konular her ne biçimde işlenirse işlensin, hiçbir mason bundan dolayı bir doyumsuzluk belirtisi göstermemeli ve şu ya da bu şekilde çalışmaların içeriğindeki anlatımların yetersizliğinden yakınmamalıdır.

Yapılacak olan “iş”, üstad-ı muhterem ya da saygıdeğer üstat olarak anılan görevlinin kendi döneminde uygulamayı tasarlamış bulunduğu çalışma programının tümünün simgesel anlatımıdır. Nasıl bir yapıt tamamlanmadıkça değeri ve anlamı kesin olarak belirmezse, tasarlanmış bir çalışma programı bitirilmedikçe de onun ne denli yararlı olduğu üzerinde tartışma yapılması sırasında büyük yanılgılara sapılması olasıdır.

Bu, bir locada üstad-ı muhterem ya da saygıdeğer üstat olarak anılan yetkili görevlinin tutum ve davranışının eleştirilemeyeceği anlamına gelmez; ancak bundan önce, anlayışlı davranılması, tolerans gösterilmesi gerektiği anlamına gelir. Dolayısıyla hiçbir mason, bu tür bir nedenden ötürü loca çalışmalarını aksatmaya, toplantılara katılmamaya kalkışmamalıdır; çünkü asıl bu durumda üstad-ı muhteremi ya da saygıdeğer üstat özellikle başarısızlığa yöneltilmiş olur.

***

“Genç bir kardeş, çalışması sırasında malzemeleri ziyan etmemesi ve kardeşlik sevgisini benimsemesi için eğitilmelidir.”

Masonluğa yeni girmiş olan bir kişi, biyolojik yaşı ne kadar ilerlemiş olursa olsun, Masonluk dışındaki yaşamında ne kadar yetkinleşmiş ve Masonluğa ilişkin bilgiler edinmiş bulunursa bulunsun, masonik yaşı bakımından genç bir çıraktır ve gene de bileceği, öğreneceği şeyler

vardır. Masonik çalışmaya tam olarak ayak uydurana dek, Masonluğun ilkelerinin ve yöntemlerinin değerlendirilmesinde birtakım noksanlıkları ve yanlışlıkları bulunması doğaldır.

Bunun için de özellikle çırak derecesindeki oturumlarda, düzenli bir eğitim programı uygulanmalıdır.

***

"Çalışmalarda kullanılan bütün âletlerin Büyük Loca tarafından onaylanmış olması gereklidir."

Spekülatif Masonlukta "âlet" sözcüğü, öncelikle gönye, pergel, cetvel, şakûl, manivela, mala gibi simgeleri niteler. Dolayısıyla Temel Yasa'nın 5. yükümlülüğündeki bu cümlenin, bu âletlerin nerede ve nasıl kullanılacaklarının, bağımsız mason localarının federatif bir biçimde oluşturduğu ve Simgesel Masonlukta en yüksek otorite olan Büyük Loca'da onaylanmış olması gerektiği anlamına geldiği düşünülebilir.

Bu âletler, Operatif Masonlukta, malzemenin işlenmesi ve işin yapılması için kullanılan etkin araçlardır. Spekülatif Masonlukta malzeme, masonik ilke ve yöntemler olarak değerlendirilecek olursa, âlet de bu malzemenin işlenmesi için kullanılan araç olduğuna göre, RİTÜEL anlamına gelir.

Nitekim herhangi bir obediyansın localarında uygulanacak ritüellerin, o obediyansın en yetkili organınca onaylanmış olması gereği Spekülatif Masonlukta evrensel olarak gelenekselleştirilmiştir. Spekülatif Masonlukta simgesel anlamları olan operatif masonluk âletleri de aslında ritüellerde belirlenen biçimde kullanılır.

***

"Masonluğa özgü çalışmalarda hiçbir düzenbazlık yapılmamalı; özgür masonlar, çok ivedi bir zorunluluk bulunmadıkça özgür olmayanlarla birlikte çalışmamalı, düzenbazlarla kabul edilmemiş masonlara bir kardeşe ya da dosta verilen öğretiyi göstermemelidirler."

Bu cümle, Masonluktaki çalışmalarda gözetilmesi gereken özelliklerden üçünü vurgulamaktadır.

Bunlardan birincisi bir masonun tüm çalışmalarında ve insanlarla kurduğu ilişkilerde doğruluğu ve dürüstlüğü elden bırakmaması, tüm tutum ve davranışlarında açık ve içten olması, herhangi bir art niyet beslemeyerek amacına dolambaçlı yollardan ulaşmayı tasarlamamasıdır.

İkincisi bir masonun Masonluk ile ilgili ve Masonluğun amaçlarına yönelen çalışmalarını masonlar ile bir arada ve bir güç birliği oluşturarak sürdürmesi, bir zorunluluk duymadıkça ya da gerçekten olumlu bir yarar sağlanabileceğine inanmadıkça, Masonluğun amaçlarına paralel insancı emelleri olan kişi ve topluluklarla işbirliği ve görev bölümü yaparak bir arada çalışmamasıdır. Çünkü böyle bir çalışma, mason olmayanların ister istemez Masonluğun ezoterik öğretimlerinin ayrıntılarına sızmalarına neden olabilir.

Nitekim gözetilmesi gerektiği vurgulanan üçüncü özellik, ezoterik öğreti sisteminin kaçınılmaz zorunluluğudur yani bir kişi her ne kadar "önlüksüz mason" denilebilecek özellikle bir gerçek masonun bireysel niteliklerini taşırsa taşısın, ritüelik törenle Masonluğa alınmadığı sürece masonik öğretilerin ayrıntılarının -özellikle işaret, sözcük ve simgelerin- ona söylenmemesi, anlatılmamasıdır. Bu konuda mason olmayanlar arasında gerçek duygu ve düşüncelerini saklayan, art niyetli, bireysel ya da zümresel çıkarlar peşinde koşan, nesnel tutkularını maskeleyen kişilerin bulunduğunu ve bunların Masonluğun amaçlarına yararlıymış gibi görünüp aslında zarar getirebileceklerini gözden uzak tutmamak gerekir.

***

Masonluğun Temel Yasası'nın 5. yükümlülüğü burada sona ermektedir.

Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, bu temel yasada Operatif Masonluk ve operatif masonlar ile ilgili konular yalnızca 5. Yükümlülük kapsamında toplananlardan oluşmamıştır. Diğer yükümlülüklerde doğrudan Operatif Masonluk ile ilgili gibi görünen başka kavram, açıklama ve yargılar da aynı biçimde anlamlandırılıp yorumlanabilir.

1723 tarihli Temel Yasa henüz eskimemiştir; günümüzde de geçerliliğini ve canlılığını korumakta ve sürdürmektedir.

Bugünün (2009) Notu:

Aslında o tarihte bu yasanın bu yükümlülüğünü oldukça iyi yorumlamışım. Ancak o tarihte yazmış olduğum bitirme sözüne şimdi katılmıyorum.

Bu temel yasa artık sadece bir antikadır; bir tarihsel anıdan başka bir şey değildir. Geçerliliği kalmamıştır. Nitekim genel olarak Masonluğun böyle bir yasaya gereksinmesi de yoktur. Daha Masonluğun temel ilkeleri üzerinde tam bir uyuşma gösteremeyen mason kuruluşları, önlerine bir "yasa" çıkınca daha da uyuşmaz olmaktadır. Bu nedenle Masonluğun hiçbir temel yasasının olmaması, olmasından daha iyi gibi görünmektedir.